

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

PRIMOŽ ŠTREKELJ

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**FINANČNA STABILNOST NAJVEČJIH ANGLEŠKIH NOGOMETNIH
KLUBOV IN NOVA FINANČNA PRAVILA UEFA**

Ljubljana, junij 2011

PRIMOŽ ŠTREKELJ

IZJAVA

Študent/ka Primož Štrekelj izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom doc. dr. Igorja Lončarskega, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 10. junija 2011 Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 NAJPOMEMBNEJŠI FINANČNI POJMI IN ZNAČILNOSTI V NOGOMETU.....	2
1.1 FIFA in UEFA.....	2
1.2 Prihodki kluba	3
1.3 Odhodki, dobiček/izguba, dolg kluba.....	4
1.4 Modeli upravljanja klubov	5
1.5 Tržna vrednost nogometaša.....	5
1.6 Trgovanje z igralci ter prestopna roka nogometašev.....	6
1.7 Plače nogometašev	7
2 ANGLEŠKA NOGOMETNA LIGA	7
2.1 Zgodovina angleškega nogometa	8
2.2 Glavni sponzor Premier lige.....	9
2.3 Finančne značilnosti Premier lige	9
2.4 Finančno stanje v šestih največjih angleških klubih v sezoni 2009/2010 v primerjavi s sezono 2008/2009.....	12
2.4.1 Manchester United	12
2.4.2 Manchester City	13
2.4.3 Arsenal	14
2.4.4 Tottenham	15
2.4.5 Chelsea.....	16
2.4.6 Liverpool.....	17
2.5 Donosnost kapitala v klubih- kazalnik ROE	18
3 NOVA FINANČNA FAIR PLAY PRAVILA S STRANI UEFE	20
3.1 Licenca	20
3.2 Kriteriji in pravila za dodelitev licence za nastopanje na evropskih tekmovanjih	21
3.2.1 Športni kriteriji.....	21
3.2.2 Pravni in Infrastrukturni kriteriji.....	21
3.2.3 Administrativno-kadrovski kriteriji	21
3.2.4 Finančni kriteriji.....	21
3.3 Delovanje in potek novih pravil	22
3.4 Finančno stanje klubov v primerjavi z novimi pravili.....	24
SKLEP.....	26
LITERATURA IN VIRI	27

UVOD

Nogomet je ena izmed najbolj razširjenih in priljubljenih športnih iger, tako v Evropi kot tudi v svetu. Pri nogometu niso pomembne rasne ali kulturne razlike, prav tako ne verska pripadnost, kateri jezik govoriš ali pa politična pripadnost, pomembne so le fizične sposobnosti in sposobnost igranja z žogo. Ekipni duh in medsebojno sporazumevanje pa je eden ključnih faktorjev v ekipnih športih, med katere spada nogomet. Najbolj znan je po Svetovnih prvenstvih, ki se odvijajo vsaka 4 leta, prav tako pa so zelo priznana različna klubska tekmovanja, predvsem domača, ligaška in pokalna tekmovanja, evropska tekmovanja ter tekmovanja na ostalih kontinentih sveta, ki pritegnejo veliko medijske pozornosti, prav tako pa je v tem športu prisotna tudi velika količina denarja.

Nogomet pa je zelo pomemben del našega življenja tudi v netekmovalnem smislu, saj je ena izmed najbolj priljubljenih zvrsti rekreacije, ki služi izboljšanju človekovega počutja, kondicije in zdravja. K širitvi priljubljenosti nogometne igre pripomoreta tudi dve največji nogometni organizaciji na svetu: Svetovna nogometna zveza (v nadaljevanju FIFA) in Evropska nogometna zveza (v nadaljevanju UEFA), ki s svojima pristopoma skušata širiti nogometno igro tudi v manj razvite države in tako spodbujati športno ozaveščenost ter pomagati krepiti njihova gospodarstva.

V teoriji obstajajo trije ključni faktorji, ki vplivajo na uspešnost delovanja kluba, to so sposobnosti, strategija ter strast. Sposobnosti se utemeljujejo kot sposobnosti ekipe ter kvalitete igralcev in trenerjev. Merijo se dolgoročno, s pomočjo različnih tehnologij, in sicer z napadalnimi in obrambnimi lastnostmi, kot so doseganje ter prejemanje zadetkov. Strategija pomeni odločitev ekipe po napadalni ali obrambni usmerjenosti, meri pa se z verjetnostjo doseganja zadetka v odvisnosti od trenutnega rezultata ter številu minut do konca tekme. Strast pa je psihološki in čustven faktor, ki se kaže s prednostjo, ki jo ima ekipa ob igranju pred domačimi gledalci na domačem terenu. (Palomino, F., Rigotti, L. & Rustichini, A., 1999, str. 3-4)

Z razvojem telekomunikacij in spletnih medijev se je povečalo tudi predvajanje športnih dogodkov, med drugimi tudi nogometu. To nam kaže podatek z zadnjega Svetovnega prvenstva leta 2010, ki se je med 11. junijem in 11. julijem odvijalo v Južnoafriški republiki, saj si je finale med reprezentancama Španije in Nizozemske pred televizijskimi zasloni ogledalo približno 700 milijonov ljudi, kar dokazuje, da gre za enega najbolj gledanih dogodkov vseh časov na televiziji. (Roxborough, S., & Jones, S., Reuters, 2010)

Prav tako pa imajo poleg reprezentančnih tekmovanj tudi ligaška tekmovanja veliko priljubljenost in podporo navijačev, med katerimi je ena izmed najbolj priljubljenih angleška Premier League (v nadaljevanju Premier liga).

Namen in cilj diplomske naloge je поблиže spoznati finančno strukturo šestih največjih angleških nogometnih klubov in predstaviti realno finančno stanje v njih, torej ugotoviti, ali so klubi sposobni odplačevati stroške in dolgove, ki jih imajo, analizirati različne finančne

podatke med temi klubi v Angliji ter podatke primerjati v skladu z novimi pravili, ki jih je sprejela Evropska nogometna zveza in začnejo veljati od sezone 2013/14 naprej. Z analizo poslovanja največjih angleških klubov v zadnjih dveh letih bom skušal dokazati, da bodo imeli določeni klubi z zdajšnjo politiko vodenja probleme in težave v prihodnosti in da se bodo morali precej prilagoditi in podrediti novim zahtevam po finančni disciplini in odgovornosti.

V prvem poglavju bom obrazložil temeljne pojme in značilnosti, ki se nanašajo na finančno stanje v klubih ter opisal pojme in organizacije, ki pomembno vplivajo na poslovanje klubov in organizacijo različnih vrst tekmovanj. V drugem poglavju bom podrobneje opisal angleško nogometno ligo, njeno sestavo, zgodovino in finančne podatke. Sledi 3., bistveno poglavje, ki je namenjeno finančni analizi šestih največjih nogometnih klubov v najmočnejši angleški ligi. Pri tem bom upošteval letna poročila klubov za sezoni 2008/09 ter 2009/10; pri določenih klubih, pa zaradi nedosegljivosti podatkov, sezono prej. Nadaljeval bom z razlago in opisom novih finančnih pravil v 4. poglavju, ki jih je evropska nogometna zveza uvedla v letu 2010 ter jih v sklepnem delu primerjal s trenutno finančno politiko v klubih in v skladu s tem ugotovil, ali posamezni klubi (ne)zadovoljujejo pogoje za igranje v evropskih pokalih od sezone 2013/14 naprej.

1 NAJPOMEMBNEJŠI FINANČNI POJMI IN ZNAČILNOSTI V NOGOMETU

V nadaljevanju diplomske naloge bom opisal temeljne in najpomembnejše pojme, ki se uporabljajo v poslovanju klubov, jih na kratko razložil in opisal, kakšen vpliv imajo na končno poslovanje klubov.

1.1 FIFA in UEFA

FIFA-Mednarodna federacija nogometnih zvez (francosko: *Fédération Internationale de Football Association*;) je mednarodna krovno telo, ki je odgovorno za organizacijo in vodenje velikih mednarodnih turnirjev v nogometu, predvsem svetovnih nogometnih prvenstev, ki se izvajajo od leta 1930. Ustanovljena je bila leta 1904, sestavljena pa je iz šestih konfederacij, to so UEFA(Evropa), CONCACAF(Severna in Srednja Amerika), CONMEBOL(Južna Amerika), CAF(Afrika), AFC(Azija) in OFC(Oceanija). FIFE tako sestavlja 208 članic ter samo 8 samostojnih držav ne spada pod okrilje FIFE. Sedež se nahaja v Zürichu, njen sedanji predsednik pa je Sepp Blatter. FIFA vsak mesec objavlja svetovno lestvico najmočnejših držav moških in ženskih nacionalnih ekip v skladu z njihovimi nastopi na mednarodnih tekmovanjih. Njihovi glavni cilji so poleg organizacije Svetovnih in ostalih prvenstev oziroma tekmovanj tudi varovanje ter izpolnjevanje zakonov in pravil nogometa, razvijati nogometno igro po svetu ter spodbujati in dajati upanje ljudem in državam, ki nimajo enakih možnosti za tovrstno igro. Poslanstvo FIFE se tako glasi: »Razvijati igro, jo razširjati po svetu ter graditi boljšo prihodnost«. (Blatter, FIFA)

UEFA (francosko: Union des Associations Européennes de Football) je upravni in kontrolni organ za evropski nogomet in je ena izmed šestih konfederacij zveze FIFA. Ustanovljena je bila leta 1950, predstavlja pa nacionalne nogometne zveze v Evropi, vodi nacionalna in klubska tekmovanja na območju Evrope ter kontrolira denarne nagrade, predpise in medijske pravice na teh tekmovanjih. Sestavljajo ga štirje organi: kongres, izvršni odbor, pravosodni organ ter predsednik. Prav UEFA, na čelu s trenutnim predsednikom Michelom Platinijem, se je že dolgo časa zavzemala za uvedbo novih finančnih pravil, predvsem zaradi strahu pred izkoriščanjem bogatih lastnikov, ki so v zadnjih letih prevzeli angleške nogometne klube ter z ogromnimi denarnimi sredstvi skušali ponesti klube med najboljše na svetu.

1.2 Prihodki kluba

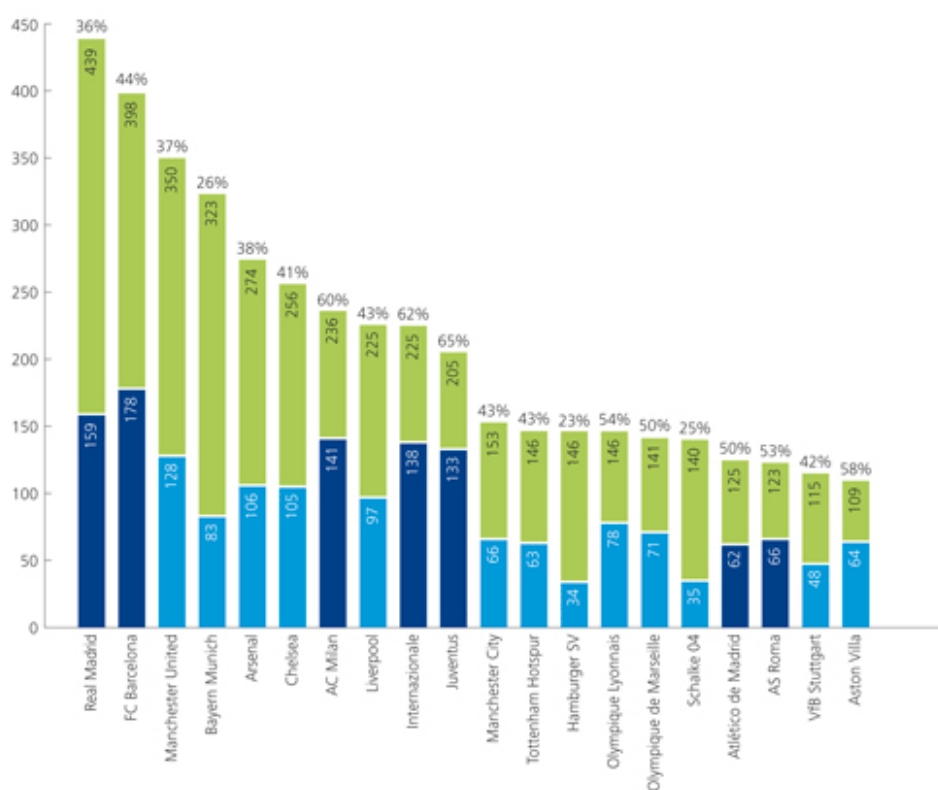
V zadnjih letih se pomembnost finančnega poslovanja v klubih vse bolj razširja tudi na finančne trge. Primeri takšnih vključitev nogometa v finančne trge so kotiranja klubov na mednarodnih borzah, sovražni prevzemi ter prevzemi bogatih in vplivnih lastnikov klubov, globalizacija trgov za igralce, nogometni klubi kot mednarodne znamke in podobno. Bistveno vlogo pri tem širjenju imajo predvsem »medijski izdelki« oz organizacije, ki se ukvarjajo s televizijskimi prenosi tekem ter tako posledično vplivajo na finančna poslovanja klubov. (L'Etang & Pieczka, 2006, str. 224)

Prihodki kluba so ena izmed najpomembnejših sestavin bilance kluba ter najboljši pokazatelj moči posameznega kluba do ostalih. Spletna stran Deloitte vsako leto objavi seznam 20 po prihodkih najbogatejših klubov na svetu ter jih tudi podrobneje opiše. Tako sta recimo najbogatejša kluba po prihodkih na svetu v sezoni 2009/10 španska Real Madrid s 438,6 milijona evrov in Barcelona s 398,1 milijona evrov, sledi pa jima Manchester United s 349,8 milijona evrov, po prihodkih najmočnejša ekipa v Angliji. Vsota prihodkov 20 najmočnejših klubov po prihodkih vsako leto v povprečju narašča in so v sezoni 2009/10 prvič presegli 4 milijarde evrov, kar znaša 8% rast glede na prejšnjo sezono. (Jones, 2011, Deloitte, str. 2)

Prihodki kluba so sestavljeni iz treh bistvenih pritokov denarja. Prvi ter najpomembnejši prtok je od prodaje televizijskih pravic. Obstajata dve vrsti prodaj televizijskih pravic, in sicer individualna prodaja televizijskih pravic, kar pomeni, da posamezni klubi sklenejo pogodbo z določeno televizijsko hišo, ki v zameno za to prenaša tekme kluba do določenega datuma v pogodbi. Takšno obliko imajo recimo v Španski nogometni ligi, kjer ima Real Madrid z družbo Mediapro sklenjeno pogodbo v višini 1,1 milijarde evrov, v zameno mora televizijska hiša njihove tekme prenašati do konca sezone 2012/13. (Duff, 2006) Druga oblika prodaje televizijskih pravic pa je skupna prodaja, ki jo uporabljajo v angleški Premier ligi. Pri tem se klubi združijo in podpišejo skupno pogodbo z eno samo televizijsko hišo znotraj države. Pri tem se 50% sredstev sorazmerno porazdeli med vse klube v ligi, 25% sredstev se porazdeli glede na doseženo mesto posameznega kluba na lestvici ob koncu sezone, 25% pa glede na to, kolikokrat je klub predvajan na televiziji znotraj Velike Britanije. Dobra lastnost takšne oblike prodaje televizijskih pravic je v tem, da tudi manjši klubi dobijo sorazmerno visoke denarne nagrade. Tako je v sezoni 2009/10 največ prihodkov v angleški Premier ligi

64,7 milijona evrov iz domačih televizijskih pravic prejel Manchester United, najmanj pa Portsmouth in sicer 38,8 milijona evrov, kar pomeni, da je bil medsebojni količnik le 1:1.66 (66% več), v primeru individualne prodaje televizijskih pravic pa ta količnik naraste tudi do 1:16.0 (1600% več), saj gre za ogromne razlike v prepoznavnosti klubov in posledično tudi v individualnih pogodbah in nagradah. Skupna vsota prodajnih televizijskih pravic 3-letne pogodbe v Premier ligi od sezone 2010/11 naprej znaša 4,4 milijarde evrov. Drugi vir prihodkov so prihodki, ki jih posamezen klub dobi od sezonskih vstopnic in članarin, tretji vir prihodkov pa je od sponzorstva in oglaševanja. (Premier league annual report 2008/09, 2009, str. 98-99)

Slika 1: Prihodki od prodaje televizijskih pravic v odstotkih od skupnih prihodkov klubov v sezoni 2009/10

Legenda: individualna prodaja televizijskih pravic, skupna prodaja televizijskih pravic, skupni prihodki kluba.

Vir: Broadcasting models – TV Times 2011, 2011.

1.3 Odhodki, dobiček/izguba, dolg kluba

Glavni vir odhodkov posameznega kluba so predvsem plače zaposlenih in plače nogometašev, ki so v velikosti v povprečju 2/3 vseh odhodkov kluba. Predvsem plače igralcev v največjih klubih dosegajo v zadnjih letih nenormalno visoke vrednosti, ki se nikakor ne morejo

primerjati s povprečno plačo navadnega delavca. Ostali viri odhodkov so še stroški za obnovo nepremičnin, naprav, opreme, amortizacija igralcev, nakupi igralcev in ostale storitve, ki pa pri končni vrednosti niso tako pomembne.

Ključno merilo pri merjenju uspešnosti delovanja kluba je velikost dobička. Načeloma besedo dobiček razumemo kot razliko med prihodki in stroški, vendar lahko klubi dobiček prikažejo na različne načine, odvisno od predpostavk in teorij, ki jih vključijo. Glavni namen različnega prikazovanja določenih finančnih podatkov je prikazati boljši vtis kluba pri njegovem delovanju in večjemu zaupanju, kar lahko dosežejo z izkoriščanjem obstoječih pravil ali celo ignoriranjem le-teh. (Morrow, 2006, str. 5)

Pri dobičku/izgubi bom tako upošteval predpostavko, ki se najpogosteje uporablja pri primerjavi med klubi. Tako bom pri primerjavi upošteval dobiček/izgubo pred deprecijacijo, obrestmi ter obdavčitvijo, če ne bom navedel drugače.

Dolgovi kluba so sestavni del plačilne bilance klubov, saj praktično ni kluba, ki ne bi imel dolga. Dolg sestavljajo kratkoročna in dolgoročna posojila, bodisi za investicije v klubsko infrastrukturo bodisi za sredstva za nakup novih igralcev oziroma zaposlenih. Zelo pomembno vlogo pri odplačevanju dolgov pa imajo obresti, ki se zelo razlikujejo glede na obliko in ročnost posojila.

1.4 Modeli upravljanja klubov

Poznamo dva modela upravljanja klubov. Prvi model je »nemški model« (angl. *fan ownership*), ki je prisoten le v nemški ligi. Bistvo tega modela je, da posameznik ne more imeti v osebni lasti več kot 49% delnic posameznega kluba. Zaradi tega posameznik tudi ne more prevzeti popolnega vodenja nad klubom. Drugi model upravljanja je »angleški model« (angl. *joint stock ownership*), pri katerem je posamezniku omogočeno večinsko oziroma popolno lastništvo in s tem tudi nadzor nad vodenjem kluba. Prav slednja oblika upravljanja klubov je posebej razvita v angleški Premier ligi, kjer ima posamezen lastnik pri štirih od šestih klubov, ki jih analiziram, 100% delež, pri Tottenhamu znaša največji delež 85%, le Arsenal ima od najmočnejših klubov lastništvo podrobneje razdeljeno, saj znaša najvišji delež posameznega lastnika manj kot 30%. Zanimiva je primerjava statističnih podatkov med obema ligama. Nemška liga ima največ gledalcev v povprečju na tekmo (42000), kar je približno 20% več kot v Angliji. Razlika je predvsem v cenah vstopnic. V nemški ligi so namreč 50% cenejše, posledično je na tekmah tudi več gledalcev. Poleg tega je v zadnjih 10 letih državni naslov v nemški ligi osvojilo 5 različnih klubov, kar tudi priča o veliki konkurenčnosti in izenačenosti. Poleg tega pa nemški model omogoča tudi dolgoročno finančno stabilnost, česar za angleški model ne moremo reči. (Fox, 2010)

1.5 Tržna vrednost nogometaša

Tržno vrednost ima vsak igralec, ki je registriran kot profesionalni nogometaš, vendar je to le ocenjena vrednost nogometaša in pri odločitvi o nakupu določenega igralca stroški prestopa

običajno presežejo tržne vrednosti. Določajo se na podlagi več statističnih dejavnikov. Najpomembnejši dejavnik je predvsem forma nogometaša, torej kako dobro trenutno igra za svoj klub. Načeloma so vrednosti napadalcev višje od vrednosti obrambnih igralcev oziroma vratarjev, saj lahko igralec bistveno več sposobnosti pokaže v napadu kot v obrambi, predvsem doseganje zadetkov, podaje, preigravanja in podobno. Naslednji zelo pomemben dejavnik je status igralca v ekipi. Višji kot ima status v ekipi (vodja ekipe, kapetan ekipe) tem višja bo njegova vrednost, medtem ko, če pa ima igralec v ekipi status rezervnega igralca, če je imel dolgotrajno poškodbo ali pa je v klubu nezaželen, bo imel precej nižjo vrednost. Starost in talent sta naslednja faktorja, ki pa se med seboj tudi usklajujeta. Določeni klubi namreč veliko vlagajo v razvoj mladih igralcev, ki se skozi različne starostne selekcije izobražujejo in dopolnjujejo, pri določeni starosti pa lahko, če pokažejo dovolj talenta, prestopijo v člansko ekipo. Prej ko se takšen preskok naredi, višjo vrednost bo imel nogometaš. V primeru, da ima igralec t.i. prodajni status (angl. *transfer list*), pomeni, da v klubu ni več zaželen, bodisi zaradi slabih nastopov bodisi zaradi kakšnih drugih razlogov. V tem primeru vrednost igralcev precej pade. Tu so še ostali dejavniki, kot so igralčeva prilagodljivost igralnemu položaju, depreciacija, moč lige in priljubljenost igralca. (Chan, 2010)

Primerljivost prestopov igralcev med klubi pred 100 leti in danes praktično ne obstaja, saj so razlike v odškodninah velike. Prvi prestop v zgodovini, ki je bil vreden več kot 1000 evrov, je bil prestop Angleža Alfreda Commona leta 1905. Od takrat naprej se je mejnik v višini odškodnine nogometašev pomikal vsakih nekaj let. Od najpomembnejših naj omenim naslednje, iz leta 1932 prestop B. Ferreyre (iz kluba Tigre v River Plate) za 28.000 evrov, leta 1973 prestop J. Cruyffa iz Ajaxa v Barcelono za 1,2 milijona evrov, leta 2001 je Z.Zidane prestopil iz Juventusa k Realu za 72 milijonov evrov, in pa sedanji rekord, ki ga prav tako drži Real Madrid, ki je za nakup Cristiana Ronalda leta 2009 odštél 92 milijonov evrov. (Bilal, 2006)

1.6 Trgovanje z igralci ter prestopna roka nogometašev

Kot sem že zgoraj napisal, se je trend višine odškodnin za prestopne igralce vsako leto v povprečju povečeval. Glavni vzrok temu je medijski pritisk na (ne)uspehe klubov ter pritisk k izboljšanju igrskega kadra. Učinek trgovanja z igralci pa se začne že prej s špekulacijami o nakupih ali prodaji igralcev, kar pritegne veliko zanimanja in razburjenja med navijači. L'Etang in Pieczka v svoji knjigi (str. 229-230) pišeta o vplivu špekulacij menjav igralcev na medije. Navijače zelo pritegnejo informacije, da se njihov klub zanima za določenega kvalitetnega igralca, saj to pomeni neko pozitivno spremembo in napredek v ekipi, čeprav je velika možnost, da kljub temu do prestopa ne pride. Pri tem morajo biti klubi previdni, saj ima lahko v primeru velikega navdušenja s strani navijačev in neizvršenega nakupa to lahko tudi precejšen negativen vpliv, tako morajo paziti, koliko informacij o prestopih dovolijo objaviti. Vsekakor pa se navijači v primeru izvršenega nakupa večinoma pozitivno odzovejo.

Prestopni rok nogometašev je določeno časovno obdobje v posameznem letu, ko imajo klubi možnost kupovati in prodajati igralce. Roka za menjavo igralcev med klubi sta dva v posameznem letu, in sicer od 1. julija, ko se prične sezona, do 31. avgusta, drugi prestopni rok pa traja od 1. januarja do 31. januarja. Klubi lahko pogodbe z igralci sicer sklepajo že med letom, vendar se dejanski prestopi igralcev lahko izvršijo šele med prestopnima rokoma.

1.7 Plače nogometašev

Skupna plača nogometaša je sestavljena iz več sklopov: osnovne plače, dodatkov k plači, bonusov in denarja od sponzorstva. Osnovna plača je fiksno tedensko plačilo s strani kluba, bonusi in dodatki se navadno nanašajo na igralčeve uspehe, torej zadetki, podaje, zmage ekipe, ekipa brez prejetega gola in podobno. Denar od sponzorstva je denar, ki ga dobi igralec, če ta pogodbeno reklamira določen izdelek oziroma ime sponzorja (nastopanje v oglasih, nošenje majic od sponzorja...). Denar od sponzorstva pri najboljših igralcih navadno presega igralčevo plačo in gre za večmilijonske zneske. Primer plače trenutno enega najboljših nogometašev na svetu Lionela Messija (igralec nogometnega kluba FC Barcelona iz Španije):

osnovna plača (10 milijonov €)+ bonusi in dodatki (4 milijoni €)+ denar od sponzorstva (19 milijonov €) = skupna plača (33 milijonov €)

(Paavan, 2010)

2 ANGLEŠKA NOGOMETNA LIGA

V nadaljevanju diplomske naloge bom podrobneje opisal angleško nogometno ligo, njeno sestavo, značilnosti ter zgodovino.

Angleška nogometna liga(lige) je najbolj cenjena in po mnenju mnogih strokovnjakov najkvalitetnejša liga v Evropi. Od klubov, ki spadajo med 20 najbogatejših v Evropi, jih kar sedem prihaja iz Anglije. (Football`s financial crisis, 2010)

Angleška nogometna zveza (FA) je sestavljena iz glavne lige-Barclays Premier lige, v kateri tekmuje 20 najboljših nogometnih klubov v Angliji, sledi ji druga liga (Championship league) in pa ostale nižje lige (League one, League two,...). Vsako sezono v Premier league in Championship ligi, trije najboljši klubi iz nižje lige ob koncu sezone napredujejo v višjo ligo in obratno, trije najslabši klubi nazadujejo v nižjo ligo. V nižjih ligah pa imajo nekoliko drugačen sistem, saj prvi dve ekipi avtomatsko napredujeta v višjo ligo, klubi, ki so ob koncu sezone uvrščeni od 3. do 6. mesta, pa se med seboj v izločilnih bojih pomerijo za preostalo mesto, ki vodi v višjo ligo. Namen takšnega tekmovanja je povečanje zanimanja navijačev in gledalcev ob koncu sezone, saj so tako igrane dodatne tekme, s katerimi se zagotovi razburljivost prav do konca zadnje tekme. (Simmons & Walker, 2010, str.174)

Sezona se prične s 1. julijem tekočega leta in traja do 30. junija naslednjega leta, vsak klub pa med posamezno sezono odigra 38 tekem (brez evropskih tekmovanj), skupno je v enem letu tako odigranih 380 tekem v Premier ligi. Drugo angleško ligo (Championship league) pa sestavlja 24 klubov, vsak klub v eni sezoni odigra 46 tekem, skupno pa je v tej ligi odigranih 552 tekem. Glavni cilj vsakega nogometnega kluba v Angliji je, poleg tega, da postane prvak Premier lige, tudi ta, da zaigra v evropski Ligi prvakov. Gre za najbolj cenjeno tekmovanje v evropskem klubskem nogometu, saj že samo igranje na tem tekmovanju pomeni veliko promocijo za klub in s tem posledično višjo prepoznavnost, poleg tega pa tudi bogate nagrade s strani Evropske nogometne zveze. Da lahko angleški klubi zaigrajo v Ligi prvakov, se morajo v Premier ligi uvrstiti na prva tri mesta, četrto mesto pa vodi v dodatne kvalifikacije. Peto ter šesto mesto na lestvici klube vodi v Ligo Evropa, ki je nekoliko manj priznana evropsko tekmovanje v primerjavi z Ligo prvakov. Poleg tega je število klubov, ki nastopajo v tem tekmovanju odvisno tudi od zmagovalcev pokalnih tekmovanj v Angliji - zmagovalec FA pokala prav tako v naslednji sezoni igra v Ligi Evropa, če le-ta v Premier ligi ni osvojil enega izmed prvih šest mest, ki že neposredno dovoljuje nastope v evropskih tekmovanjih. V primeru, da FA pokal osvoji ekipa, ki se v isti sezoni uvrsti med prvih šest v ligi, pa se sprosti dodatno mesto (ekipa, ki je dosegla 7. mesto v Premier ligi) za nastop v Ligi Evropa.

2.1 Zgodovina angleškega nogometa

Premier liga je bila ustanovljena dokaj pozno, prva tekma je bila namreč odigrana šele 12. avgusta leta 1992. Kljub uspehom angleških klubov v 70-ih in začetku 80-ih let pa so se v takratni Prvi nogometni ligi (angl. *Football league First division*) ubadali z mnogimi problemi in težavami, kot so bili slaba infrastruktura in pogoji za treninge, povečano število huliganstva ter velike gneče navijačev na stadionih. Tako so se veliko ukvarjali predvsem z varnostjo na stadionih, saj se je v 80. letih zgodilo precej incidentov s strani neodgovornih navijačev in napak organizatorjev, ki so vodili celo do smrti navijačev. Leta 1989 je tako prišlo do velike tragedije v finalu FA pokala med Liverpoolom in Nottingham Forestom, potem ko je v stampeu navijačev na stadionu Hillsborough umrlo 96 ljudi, več 100 ljudi pa je bilo ranjenih. Ta dogodek je sprožil vrsto sprememb na veliko stadionih, med drugim so uvedli, da na stadionih ne sme več biti stojišč, tako si lahko določeno tekmo ogleda le toliko ljudi, kot ima stadion sedišč. V primeru tragedije pa je že po začetku tekme veliko število ljudi kljub polnemu stadionu, skušalo priti v notranjost, kar bi moral organizator preprečiti. (How the Hillsborough disaster happened, 2009)

Ustanovitev Premier lige je bila posledica takratnega nezadovoljstva klubov ob nekonkurenčnosti Prve nogometne lige v primerjavi z italijansko nogometno ligo Serio A in špansko La Ligo, tako po prihodkih kot tudi po povprečnem številu gledalcev na tekmo. Prav tako je bila prisotna tudi želja po večjih prihodkih od televizijskih pravic in nujno potrebna je bila reorganizacija takratne lige. 20. februarja 1992. leta so tedanji klubi Prve nogometne lige odstopili s tekmovanja in tri mesece kasneje je bila ustanovljena Premier liga kot družba z omejeno odgovornostjo. Bistveni napredek so z ustanovitvijo lige dosegli tudi pri televizijskih

pravica. Tako so sklenili 5-letno pogodbo s televizijsko hišo Sky TV v vrednosti 230 milijonov evrov. (A History of The Premier League, b.l.)

Za primerjavo, zdajšnja pogodba s televizijskima hišama Sky in Setanta od leta 2010 do 2013 je vredna 2,1 milijarde evrov, kar je več kot 9-krat višja vrednost kot ob ustanovitvi. (BSkyB snatches Setanta TV rights, 2009)

2.2 Glavni sponzor Premier lige

Zelo pomemben člen od ustanovitve Premier lige naprej je bilo tudi sponzorstvo. Do leta 2001 je glavno sponzorstvo držalo podjetje Carling, od leta 2001 dalje pa je glavni sponzor lige delniško podjetje Barclays, ki je ena od največjih mednarodnih finančnih institucij v Angliji. Ukvarjajo se z bančništvom in finančnimi storitvami, po Forbesovi lestvici pa je 21. največje podjetje na svetu (The global 2000, 2010), katerih sredstva so ob koncu leta 2010 predstavljala 1910 milijard evrov. S Premier ligo imajo podpisano veljavno pogodbo vse do sezone 2012/2013 v vrednosti 95 milijonov evrov. Poleg glavnega sponzorja imajo še vrsto drugih sponzorjev, od pomembnejših je od sezone 2000/01 glavni dobavitelj žog v ligi Nike ter ostali sponzorji EA Sports, Lucozade Sport, ESPN, Yahoo itd. (Partners, 2011)

2.3 Finančne značilnosti Premier lige

Skupni prihodki klubov so v Premier ligi v sezoni 2008/2009 znašali 2,33 milijarde evrov in je druga najbolj dobičkonosna liga za nemško Bundesligo. V povprečju so se prihodki od ustanovitve lige pa do sezone 2008/09 povečevali za 16% letno, v zadnji sezoni pa so se povečali za 3%, vendar so se zaradi padca vrednosti funta glede na evro prihodki znižali za 115 milijonov evrov glede na prejšnjo sezono. Nemška Bundesliga je druga najmočnejša liga na podlagi skupnih prihodkov, vendar so le-te precej nižji, in sicer za 751 milijonov evrov. Skupni prihodki nemške Bundeslige so tako v sezoni 2008/09 znašali 1,58 milijarde evrov, španske La Lige 1,50 milijarde evrov, italijanske Serie A pa 1,49 milijarde evrov. Največji delež k skupnim prihodkom (49%) pa so v sezoni 2008/09 prispevali prihodki od prodaje televizijskih pravic.

Skupna vsota za stroške plač igralcev ter osebja 92 največjih klubov v Angliji se je v sezoni 2009/09 povečala za 12% ali 224 milijonov evrov, od tega so največ prispevali prav Premier ligaški klubi, povišanje je znašalo 11% ali 155 milijonov evrov. V sezonah od 2006/07-2008/09 so se tako stroški skupno povečali za kar 55%, poleg tega pa je v sezoni 2008/09 količnik višine stroškov plač igralcev ter osebja v primerjavi s skupnimi prihodki posameznega kluba znašal 67%, kar je rekordna vrednost, povišal pa se je tudi v ostalih najmočnejših evropskih nogometnih ligah. (Annual Review of Football Finance, 2010)

Povprečna osnovna plača igralca v Premier ligi za leto 2006 je bila 18.900€ tedensko, oziroma na letni ravni nekaj manj kot milijon evrov, po raziskavi, ki jo je naredil spletni medij Independant. Pri tem je potrebno dodatno upoštevati bonuse, dodatke in denar od sponzorjev,

pri katerih bi se ta številka povišala za 60-100%. Povprečna letna plača v Championship ligi znaša 283.000 evrov, v ligi League One, pa 98.000 evrov. (Harris, 2006)

Po drugi strani pa se angleški nogometni klubi ukvarjajo s finančnimi skrbmi, predvsem zaradi velikih dolgov posameznih klubov, kajti skupni dolg angleških klubov v Premier ligi znaša preko 4,3 milijarde evrov, kar pomeni 56% skupnega dolga vseh klubov v Evropi. Poleg tega imajo angleški klubi 4-krat več dolga od druge najbolj zadolžene lige na svetušpanske La Lige. Od tega sta imela dva najuspešnejša angleška kluba Manchester United in Liverpool ob koncu sezone 2009/2010 skupaj za 1,23 milijarde evrov dolga. Glavna dejavnika tako velikih dolgov sta predvsem najemanje posojil za prestopne igralcev iz drugih klubov in pa za plače nogometašev, ki v zadnjih letih dosegajo vrtoglave vrednosti. (Fox, 2010)

Szymanski in Hall sta v svojem modelu preverila, ali vplivajo povečani izdatki za plače igralcev na višino prihodkov, ki jih posamezen klub pridobi med sezono. Odkrila sta namreč pozitivno povezavo med tema segmentoma, višji izdatki za igralce namreč omogočajo večjo širino in kvaliteto ekipe, posledično pa prinašajo boljše rezultatske dosežke. S tem pa klub pridobi večjo priljubljenost med navijači, kar posledično pomeni višje prihodke od prodaje vstopnic, povečajo pa se tudi prihodki od sponzorstva in ostale vrste prihodkov. (Rapp, 2004, str. 28)

Tabela 1 predstavlja dve finančni predpostavki pri šestih največjih angleških klubih. Druga vrstica nam prikazuje skupne stroške zaposlenih in igralcev, ki jih ima posamezen klub. Ti stroški niso celotni, predstavljajo pa približno 60-70% vseh stroškov. Pomembni so zato, ker prikazujejo, da lahko s pomočjo zmanjšanja števila igralcev posledično znižamo skupne stroške za plače igralcev in s tem izboljšamo dobiček oziroma zmanjšamo izgubo. Glede na podatke lahko ocenimo, da gre za precejšnje razlike med najbogatejšimi angleškimi klubi, še boljše sliko primerjave stabilnosti stroškov in plačilne discipline pa nam prikazuje tretja vrstica. Tako je priporočljivo, da imajo klubi delež stroškov glede na prihodke manjši ali okrog 50%, saj imajo tako stroške pod nadzorom. Manchester United je imel v sezoni 2008/09 omenjeni kazalec tudi za enega izmed ciljev oziroma pogojev, ki jih je moralo vodstvo izpolniti, kar so s 44% tudi uspešno izvedli. Pri tem v negativni luči izstopata kluba Chelsea in pa predvsem Manchester City. Oba sta bila v zadnjih letih prevzeta s strani bogatih lastnikov, na eni strani Rusa Romana Abramoviča pri Chelseaju in na drugi strani bogatega šejka Mansour bin Zayed Al Nahyana pri Manchester Cityju. Priliv svežega kapitala je v obeh primerih omogočil nakupe novih igralcev in posledično porast skupnih stroškov za plače igralcev. Vendar je ena izmed temeljnih zahtev pri novih pravilih prav razmerje med prihodki in odhodki, saj skupni odhodki ne bodo smeli presegati prihodkov, prav tu pa ima velik vpliv prej omenjeni delež; nižji kot je, lažje se bo klub prilagodil novim zahtevam.

Tabela 1: Skupni stroški plač zaposlenih in delež stroškov plač zaposlenih glede na skupne prihodke kluba v sezoni 2009/10

Sezona 2009/10	Manchester United	Manchester City	Arsenal	Tottenham	Liverpool*	Chelsea
Skupni stroški plač igralcev in zaposlenih (v milijon €)	161,1	163,5	135,4	77,2	137,0	210,9
Delež stroškov plač zaposlenih glede na prihodke kluba (v %)	44,0	106,6 **	49,5	52,8	60,9	82,4 **

Legenda: *ocena na podlagi zadnjih podatkov, **previsoko odstopanje (previsok delež)

Tabela 2 nam prikazuje skupne stroške plač zaposlenih v klubih v obdobju od sezone 2004/05 do 2010/11 (v britanskih funtih). Zadnja sezona je zgolj predvidevanje, v skladu s tekočimi dogodki in trenutnimi finančnimi izdatki. Pri tem prav tako izstopata Chelsea in Manchester City, prvi predvsem po konstantno visokih skupnih stroških osebja in igralcev v zadnjih sedmih letih v primerjavi z ostalimi angleškimi klubi, drugi pa v povečani rasti stroškov predvsem od sezone 2008/09 dalje, ko je prišlo do prej omenjenega prevzema lastništva. Zanimiva primerjava je tudi v skupnem povečanju stroškov od sezone 2004/05 do 2010/11. Pri večini klubov to povečanje znaša okrog 100%, pri Manchester Cityju pa znaša kar 443%.

Tabela 2: Skupni stroški plač zaposlenih* v obdobju od sezone 2004/05 do 2010/11

	Chelsea	Man U	Arsenal	Liverpool	Man City	Tottenham
2004-05	£108,887,000	£77,010,000	£66,012,000	£64,233,000	£37,677,000	£33,142,000
2005-06	£114,002,000	£85,389,000	£82,965,000	£68,868,000	£34,341,000	£40,656,000
2006-07	£132,817,000	£92,310,000	£89,703,000	£77,589,000	£36,381,000	£43,804,000
2007-08	£172,096,000	£121,080,000	£101,302,000	£90,438,000	£54,222,000	£53,281,000
2008-09	£167,179,000	£123,120,000	£103,978,000	£107,206,000	£82,633,000	£62,567,000
2009-10	£172,500,000	£131,689,000	£110,733,000	£112,000,000	£133,300,000	£63,058,000
2010-11*	£160,000,000	£140,000,000	£122,000,000	£116,000,000	£167,000,000	£75,000,000

Legenda: *Podatki za sezono 2010/11 (pri Liverpoolu 2009/10 in 2010/11) so zgolj domneve na podlagi zdajšnjih podatkov.

Vir: Harris, 2011, *The £1.4bn match: Why socceronomics says Chelsea and Manchester City should be in two-horse race for title.*

2.4 Finančno stanje v šestih največjih angleških klubih v sezoni 2009/2010 v primerjavi s sezono 2008/2009

V tem sklopu bom podrobneje opisal finančno stanje v 6 najuspešnejših klubih v angleški Premier ligi in sicer Manchester United, Manchester City, Arsenal, Tottenham, Chelsea in Liverpool.

2.4.1 Manchester United

Klub Manchester United oziroma Rdeči vrage, kot je njihov vzdevek, je eden od največjih nogometnih klubov na svetu in je najuspešnejši angleški klub v zadnjih 20 letih, saj je od ustanovitve angleške Premier lige osvojil 11 naslovov, skupno pa z Liverpoolom deli 1. mesto z 18 naslovi državnega prvaka, ima pa tudi rekord v številu osvojenih pokalov FA-11, poleg tega pa so tudi 3-krat osvojili Ligo prvakov, nazadnje v sezoni 2007/08 in se z 2. mestom v Premier ligi v sezoni 2009/10 še 15-ič zapored uvrstili v skupinski del Lige prvakov. Poleg tega so še enkrat osvojili Pokal pokalnih zmagovalcev in pa Evropski Super pokal. Ustanovljen je bil leta 1878, v najmočnejši angleški ligi pa nastopajo od leta 1975.

Prihodki kluba so se v sezoni 2009/10, glede na prejšnjo sezono, povečali za 7% na 349,8 milijona evrov, kar jih tudi uvršča na 3. mesto v Evropi po višini prihodka na sezono takoj za Realom in Barcelono. Ker razen prihodkov kluba za sezono 2009/2010 ni dostopnih podatkov, bom uporabil podatke iz sezon 2007/08 in 2008/09. Prihodki kluba so tako v sezoni 2008/09 znašali 326,8 milijona evrov in so se v primerjavi s prejšnjo sezono povečali za 8,3%. Odhodki kluba so znašali 271,5 milijona evrov in so se prav tako povečali za 8,3%.

Dobiček kluba je v sezoni 2008/09 znašal 55,3 milijona evrov in se je povečal za 10,1% glede na prejšnjo sezono. Zelo pomembna predpostavka v njihovem poslovanju je tudi odstotek stroškov za osebje v razmerju s skupnimi prihodki, ki znašajo 44%, kar je v primerjavi s

kluboma Manchester City in Chelsea na normalnem nivoju, pod 50%. (Annual report and financial statements for the year ended 30 June 2009, 2009, str. 9)

Njihov glavni problem pa je predvsem visok dolg, ki so ga pridelali lastniki kluba in pa visoke obrestne mere za odplačevanje tega dolga. Leta 2005 je klub prevzela družina Glazer v vrednosti 1,15 milijarde evrov, vendar je bilo le 400 milijonov evrov odplačanih z njihove strani, ostali delež pa so financirali z najemom dolgoročnih posojil pri bankah in hedge skladih. Prvi obrok v vrednosti 400 milijonov evrov so si izposodili iz bank, ostalih 350 milijonov evrov pa iz hedge skladov. Zaradi velikih obrestnih mer pri slednjih (14,25%) in neodplačevanja obresti, so si do leta 2010 nabrali za 234 milijonov evrov obresti in pa 92,7 milijona evrov bančnih obresti. Tako se je dolg ob koncu sezone 2008/2009 povečal na okrog 840,8 milijona evrov. Iz hedge skladov so tudi zagrozili, da če ne bodo odplačali dolgov, se jim bo v drugi polovici leta 2010 povišala obrestna mera na 16%, s čimer bi si nakopali še večje težave. Januarja leta 2010 pa je klub vendarle našel delno rešitev in uspešno izdal obveznice v vrednosti 571 milijonov evrov, s čimer bodo poskušali vsaj delno izplačati dolgove iz preteklosti. Obrestna mera za obveznice znaša 9%, obresti pa bodo odplačevali letno po 52,8 milijona evrov, kar pomeni praktično ves povprečen letni dobiček, obveznice pa zapadejo leta 2017. Delež denarja iz obveznic so uporabili za poravnavo posojila iz hedge skladov in se tako izognili plačevanju visokih obresti. Ob koncu leta 2010 je imel tako Manchester United skupno še za približno 554 milijonov evrov dolga, vendar so kljub temu naredili pozitiven korak naprej k izboljšanju finančnega stanja. (Ducker, J. & Power, H., 2010)

Poleg tega je zanimiva tudi zgodba o prevzemu kluba s strani kakšnega tujega investitorja, ki bi razbremenil plačevanje dolga in prinesel svež priliv novih finančnih sredstev. Vendar če vzamemo v obzir, da je družina Glazer za prevzem potrošila 1,15 milijarde evrov, k temu pa prištejemo plačilo obresti na posojila v tem času, to zneso 1,477 milijarde evrov, kar naj bi bila tudi ocenjena vrednost kluba, vendar želijo lastniki klub prodati po višji ceni, da bi naredili sebi primeren dobiček.

2.4.2 Manchester City

Manchester City je doslej 2-krat osvojil državno prvenstvo, 4-krat FA pokal in enkrat Pokal pokalnih zmagovalcev, zadnji naslov pa je osvojil že davnega leta 1976. Do leta 2008 ni spadal med najuglednejše klube na svetu, potem pa jih je 1. septembra 2008 prevzela družba Abu Dhabi United Group na čelu s Sheikh Mansour bin Zayed Al Nahyanom, ki je povzročila pritok novih finančnih sredstev in velika vlaganja v izgradnjo kluba, ki naj bi se v prihodnjih letih borila za najvišja mesta, tako v domačem prvenstvu kot tudi na evropskih tekmovanjih. Za prevzem kluba je družba porabila okrog 250 milijonov evrov (Shock takeover at Manchester City, 2008), poleg tega so v zadnjih dveh sezonah porabili nekaj manj kot 350 milijonov evrov za nakupe novih igralcev. Zadnji večji nakup je bil prihod bosanskega napadalca Edina Džeka v zimskem prestopnem roku iz nemškega kluba Wolfsburg za 32,5

milijonov evrov. (OFFICIAL: Manchester City Complete Signing Of Edin Dzeko From Wolfsburg For €32.5, 2011)

Prihodki kluba so se v sezoni 2009/10 v le eni sezoni povečali za 44% na 153,4 milijona evrov, odhodki kluba pa so se prav tako povečali, in sicer za 49% na 221 milijonov evrov, če pa prištejemo še stroške nakupov novih igralcev tistega leta, so odhodki znašali 301,8 milijona evrov. Izguba kluba brez amortizacije in menjav igralcev je v sezoni 2009/10 tako znašala 67,6 milijona evrov, skupna izguba pa 148,4 milijona evrov. Skupni stroški plač zaposlenih so se v sezoni 2009/10 glede na prejšnjo sezono povečali kar za 60% na 162,3 milijona evrov, kar je predvsem posledica nakupa novih igralcev, katere plače dosegajo visoke vrednosti. Količnik med stroški za plače igralcev in prihodki tako znaša 106%, kar pa je precej več od normalnih 50%. (Annual Report 2009/10, 2010)

Najbolje plačani igralec v klubu je Yaya Toure, čigar tedenska plača znaša kar 270350 evrov, kar znaša na letni ravni nekaj več kot 14 milijona evrov. (Manchester City Make Yaya Toure The Highest-Paid Premier League Player In History-Report, 2010)

Pred prevzemom je imel Manchester City tudi velike težave z dolgovi, saj je imel za 386 milijonov evrov dolga, ki pa so ga novi lastniki poplačali in ga pretvorili v lastniški kapital. Skupni dolg kluba tako za sezono 2009/10 znaša še 49,8 milijonov evrov. (Harwood, 2010)

Glavni problem Manchester Cityja so predvsem preveliki stroški za plače igralcev, saj te celo presegajo prihodke kluba, kar pa po novih pravilih UEFA ne bo dovoljeno, če bo klub hotel igrati v evropskih tekmovanjih. Tako se bodo morali v prihodnosti, kljub temu, da imajo bogatega lastnika, ukvarjati z več težavami. Na eni strani bodo morali bistveno zmanjšati odhodke kluba, predvsem plače igralcev, saj glede na prihodke, ki jih dosegajo v zadnjih letih, ne bodo zadostili kriterijev UEFA, ali pa bodo morali priti do novih virov prihodkov, saj jih imajo približno 3-krat manj od mestnega tekmeca Manchester Uniteda. Če pa upoštevamo še dejstvo, da so se po izteku sezone okrepili še z novimi igralci, bodo ob koncu sezone 2010/11 skupni stroški za plače igralcev presegli 200 milijonov evrov, kar bo še dodatna težava pri rešitvi problema.

2.4.3 Arsenal

Arsenal velja za enega izmed finančno najbolj stabilnih klubov v Angliji, poleg tega pa imajo tudi bogato zgodovino. V preteklosti so osvojili 13 naslovov državnega prvaka in 10 pokalov FA, zadnji naslov državnega prvaka pa so osvojili leta 2004. Prihodki kluba so v sezoni 2009/10 znašali 273,3 milijona evrov in so se v primerjavi s prejšnjo sezono zvišali za 3,4%. Dobiček kluba pred menjavo igralcev, obrestmi in obdavčitvijo je znašal 54,9 milijona evrov in se je glede na prejšnjo sezono povečal za 12,3%. (Statement of accounts and annual report 2009/10, 2010, str.12)

Pomemben finančni zalogaj je klubu uspel z zmanjšanjem dolga kluba, saj so poplačali za 183,1 milijona evrov dolga, od tega 159 milijonov evrov bančnega posojila, ki je bil

namenjen investiciji na lokaciji starega stadiona Highbury Square, kjer jim je uspelo v lanskem letu prodati 362 luksuznih stanovanj, skupno pa že preko 600 stanovanj. Tako imajo še za 326,2 milijona evrov dolga, od tega 285 milijonov evrov dolgoročnega dolga za financiranje novega stadiona Emirates, kjer igrajo domače tekme od leta 2006 dalje. Odplačevali ga bodo s fiksno letno obrestno mero 5,3% v obdobju 19-21 let, poleg tega pa stadion velja za enega izmed največjih v Angliji in ima preko 60.000 sedežev. Ostali del dolga ima rok odplačila med 2-5 let. (Statement of accounts and annual report 2009/10, 2010, str. 9-10)

Ena izmed prednosti Arsenal do ostalih angleških klubov je v tem, da se jim stroški za plače nogometašev le minimalno povečujejo in se tako držijo načela, da za plače nogometašev ne porabijo več, kot so za to predpisana sredstva. Tako znaša količnik med stroški za plače osebja in skupnimi prihodki manj kot 50% (48,9%), kar tudi kaže na to, da so v klubu disciplinirani pri plačah igralcev. V tem pa je tudi slabost, saj se igralci pri podpisih pogodb raje odločajo za klube, ki jim omogočajo višjo plačilo in tako Arsenal v klub težko pripelje velike zvezdnike nogometa. Vendar imajo s tem nadzor nad odhodki, kar ima vsekakor pozitiven vpliv na finančno poslovanje v skladu z novimi finančnimi pravili. Prav zato se veliko zanašajo na mladinske selekcije in nakupe mladih in neuveljavljenih igralcev, ki bodo v prihodnosti nosili ključno vlogo v ekipi. Vsekakor velja Arsenal v prihodnosti za enega najbolj stabilnih klubov, tako na podlagi finančne stabilnosti kot tudi v igralski kvaliteti in priljubljenosti med gledalci. (Statement of accounts and annual report 2009/10, 2010, str.13)

2.4.4 Tottenham

Tottenham je bil ustanovljen leta 1882 in je bil prvi klub, ki mu je v eni sezoni (1960/61) uspelo osvojiti tako naslov FA pokala kot tudi ligaški pokal. Prav tako je bil prvi angleški klub, ki je osvojil pokal državnih prvakov. Poleg tega so osvojili še sedem pokalov FA, 2-krat so osvojili Pokal Uefa in še 3-krat ligaški pokal. (Honours list, 2010)

Po prihodkih se Tottenham s 146,3 milijona evrov sicer v Angliji uvršča šele na šesto mesto, vendar ima konstantno rast prihodkov. Glede na prejšnjo sezono so se jim prihodki povečali za 10,2%. Odhodki so znašali 167 milijonov evrov in so se v primerjavi s prejšnjo sezono povečali za 2,9%. V zadnjih letih so veliko sredstev vlagali v napredek in okrepitev ekipe, kar se jim je lansko sezono obrestovalo s 4. mestom v domačem prvenstvu in prvo uvrstitvijo v evropsko Ligo prvakov. Dobiček pred obrestmi, davki, amortizacijo in menjavo igralcev je za sezono 2009/10 znašal 26,7 milijona evrov in se je v razmerje s prejšnjo sezono povečal za 23,6%. Vendar je treba dodati, da so za nakupe igralcev odšteli kar 48,4 milijona evrov, kar pomeni, da so skupno imeli 20,8 milijona evrov izgube. Skupen dolg se je povečal za 11,6 milijona evrov in tako znaša 105,9 milijona evrov, od tega imajo 29,5 milijona evrov kratkoročnega ter 76,4 milijona evrov dolgoročnega dolga. (Annual report, 2010, str 32-33)

Največji problem, s katerim se trenutno ukvarjajo, je predvsem prenizka stopnja prihodkov. Le-ti so rezultat nizkih prihodkov od prodaj vstopnic navijačem. Kljub polni zasedenosti stadiona skozi sezone so od prodaje vstopnic v sezoni 2009/10 prejeli le 44,9 milijona evrov,

kar pa je v primerjavi z Manchester Unitedom, ki je od prodaje vstopnic prejel kar 122,4 milijona evrov, precejšnje negativno odstopanje, oziroma v tem merilu precej zaostajajo za največjimi klubi. Tottenhamski stadion sprejme 35794 ljudi, stadion Manchester Uniteda pa kar 74864 ljudi.

Veliko investicij pa vlagajo v izgradnjo enega izmed najmodernejših objektov za treninge v kraju Enfield. Dela so se že pričela, zgrajen pa naj bi bil do konca leta 2012. Glavni namen investicije je izboljšanje pogojev za treninge, razvoj mladih igralcev ter priložnost klubu, da privabi in pripelje nove igralce ter da jih tudi obdrži. (Annual report, 2010, str. 6-7)

V prihodnjih letih bodo morali biti pozorni na stroške nakupovanja igralcev, ki so v zadnjih dveh letih znašali 94,7 milijona evrov, posledično zaradi teh stroškov tudi niso dosegali dobička. Z letošnjo udeležbo v evropski Ligi prvakov pa so prekinili dolg post ne igranja v evropskih pokalih od sezone 2006/07, ko so izpadli v četrtfinalu tedanjega tekmovanja Pokala UEFA, ki se danes imenuje Liga Evropa. Kljub nizkim prihodkom pa spada nogometni klub Tottenham med finančno bolj stabilne klube v Angliji.

2.4.5 Chelsea

Nogometni klub Chelsea je od ustanovitve kluba leta 1905 na prvi naslov državnih prvakov čakal kar 50 let, naslednji naslov državnega prvaka pa je, kot zanimivost, znova sledil čez 50 let, in sicer v sezoni 2004/05. Skupno je Chelsea osvojil 4 naslove državnega prvaka, 6-krat je bil najuspešnejši v FA pokalu, 4-krat pa je osvojil ligaški pokal. Od evropskih tekmovanj so 2-krat osvojili pokal pokalnih zmagovalcev, v sezoni 2007/08 pa tudi najprestižnejši pokal Lige prvakov. Potrebno pa je omeniti, da so večino lovorik osvojili od leta 2003, ko jih je prevzel novi lastnik kluba Rus Roman Abramovič. Že v 1. sezoni je v ekipo vložil več kot 100 milijonov evrov in v klub pripeljal igralce, ki so prinašali zelene rezultate in uspehe. (Team history, b.l.)

Prihodki kluba so v sezoni 2009/10 znašali 255,9 milijona evrov in so se glede na prejšnjo sezono povečali za 13,6 milijona evrov oziroma 5,6%. Glavni vir predstavljajo prihodki od televizijskih pravic (41%), z 32% sledijo prihodki od vstopnic z domačih tekem, 27% pa predstavljajo sponzorstva in oglaševanje. Kljub temu pa prihodki iz sezone 2009/10 niso bili najvišji v zgodovini, saj so najvišje prihodke imeli v sezoni 2006/07, in sicer 283 milijonov evrov, kar pomeni 10,5% več kot v minuli sezoni. (Broadcasting models – TV Times, 2011, str. 14) Ob koncu sezone 2008/09 je imel klub za 397,8 milijona evrov dolga, ki pa ga je lastnik julija leta 2009 pretvoril v lastniški kapital in tako omogočil, da je klub tehnično brez dolgov, kar je takrat pomenilo velik korak k dolgoročni finančni stabilnosti brez dolgov. (Fifield, 2009)

Nova finančna pravila pa klubu povzročajo drugačne težave. Preveliki odhodki in s tem redna izguba v zadnjih letih, izguba za sezono 2009/10 je znašala 85,8 milijona evrov, pomeni, da bo za izpolnjevanje novih pravil potrebna finančna reorganizacija. Rešitev problema je ali v povečanju prihodkov ali v zmanjšanju odhodkov, slednje je bolj realna možnost. To lahko

dosežejo bodisi z zmanjšanjem števila osebja oziroma prodajo visoko cenjenih igralcev, s tem bi dobili denar od vrednosti igralca in hkrati bi se zaradi odhodov igralcev znižal skupni strošek plač za igralce in osebja v vrednosti plače prodanega igralca. Že prej omenjeni količnik med stroški za plače igralcev in osebja ter skupnimi prihodki pri Chelseaju znaša 82,4%, kar podobno kot pri Manchester Cityju poraja vrsto vprašanj glede finančne stabilnosti v prihodnosti. Poleg vsakoletnih konstantnih izgub bodo tako skrbi lastniku Romanu Abramoviču povzročila nova finančna pravila, na katera pa bo potreboval hiter odgovor, saj mu v primeru kršenja le teh grozi prepoved igranja v evropskih tekmovanjih. Da pa lastnika kluba Chelsea nova pravila še ne skrbijo preveč, dokazuje nakup igralca Fernanda Torresa iz Liverpoola, saj so za njegov prestop v zimskem prestopnem roku porabili 60 milijonov evrov, poleg tega pa se bodo povečali skupni stroški za plače igralcev za 10 milijonov evrov, kolikor bo znašala letna igralčeva plača. Dodatnih 25 milijonov evrov pa so porabili za nakup brazilskega branilca Davida Luiza. (Turnbull, 2011)

Vsekakor bo moralo vodstvo Chelsea spremeniti strukturo finančnega poslovanja, se morda bolj osredotočiti na mladinske ekipe, saj bi tako lahko veliko sredstev privarčevali in s prodajami igralcev tudi zaslužili.

2.4.6 Liverpool

Liverpool je eden najuspešnejših klubov v angleški zgodovini, saj so od leta 1892, ko je bil klub ustanovljen, osvojili 18 naslovov državnega prvaka, 7-krat so osvojili pokal FA, prav tako 7-krat pa so osvojili tudi ligaški pokal. Vsekakor pa je Liverpool najuspešnejši angleški klub v evropskih tekmovanjih, saj so 5-krat osvojili Evropsko Ligo prvakov, nazadnje leta 2005, poleg tega pa imajo še 3 naslove pokala Lige Evropa, ki se je do letošnje sezone imenoval Pokal Uefa. Najuspešnejše obdobje so bila 70. leta, v katerih so osvojili 5 naslovov državnega prvaka, Pokal FA in leta 1977 prvič v zgodovini še tedanje tekmovanje Lige prvakov. Poleg uspehov pa sta v njihovi zgodovini zapisani tudi dve tragediji, o katerih sem že pisal. (Honours, b.l.)

George Gillett, lastnik hokejskega kluba Montreal Canadians in Tom Hicks, lastnik klubov Dallas Stars in Texas Rangers sta leta 2007 prevzela nogometni klub Liverpool v vrednosti 320 milijonov evrov. Od tega zneska je bil prevzem vreden 254 milijonov evrov, 66 milijonov evrov pa je šlo za delno pokritje dolgov kluba. (US pair agree Liverpool takeover, 2007)

Kljub novim lastnikom je imela holdinška družba Liverpoola ob koncu sezone 2007/08 za 530 milijonov evrov dolga, ob koncu sezone 2008/09 pa že 556,8 milijona evrov, predvsem zaradi visokih obresti, ki so jih morali skozi sezono odplačevati, in sicer 47 milijonov evrov letno oziroma gledano iz dnevnega stališča kar 109.000 evrov dnevno, kar je postavilo mnogo vprašanj na račun finančnih zmogljivosti kluba. (Barrett, 2010)

Upanje klubu pred bankrotom pa je 15. oktobra 2010 prinesel prevzem kluba s strani NESV (New England Sports Ventures) v vrednosti 367 milijonov evrov. Poleg tega so tudi odpisali

večino dolga, saj se je plačilo obresti zmanjšalo na 2,4 do 3,7 milijona evrov letno. (Liverpool FC sold to NESV, 2010)

NESV, ki se je marca 2011 preimenovala v športno organizacijo Fenway, ima v lasti že ameriško bejzbolsko ekipo Boston Red Sox, 80% delež športnega televizijskega omrežja NESN, prodajno in marketinško podjetje FSN(Fenway Sports Management) ter 50% delež avtomobilske (NASCAR) ekipe Rousch Fenway Racing. (NESV officially changes name to Fenway Sports Group, 2011)

Skupni prihodki kluba v sezoni 2009/10 so znašali 225,3 milijona evrov in so se v primerjavi s prejšnjo sezono povečali za 5,6% ali 8,3 milijona evrov. Tako kot Manchester United tudi Liverpool nima na razpolago finančnih podatkov za sezono 2009/10, razen prihodkov, ki jih je objavila že prej omenjena spletna stran Deloitte. Največji delež k prihodkom je prinašala prodaja od televizijskih pravic, katerih delež od skupnih prihodkov je znašal 43% ali 79,5 milijona evrov. Klub je imel skupaj z menjavo igralcev v sezoni 2008/09 279 milijonov evrov odhodkov, izguba kluba v sezoni pa je zaradi plačevanja visokih obresti znašala 52,1 milijona evrov.

Njihov glavni sponzor je mednarodna finančna družba Standard Chartered bank, ki ima sedež podjetja v Londonu, posluje pa v več kot 70 državah po svetu. Pogodbo imajo podpisano do leta 2014 v vrednosti 24,5 milijona evrov na sezono, kar pomeni 15,3 milijona evrov več na sezono kot s prejšnjim glavnim sponzorjem Carlsbergom. (Broadcasting models – TV Times, 2011, str. 16)

Liverpool je tako s prevzemom bistveno izboljšal črne napovedi o prihodnosti kluba, kakšna pa bo politika vodenja kluba, se bo videlo šele ob koncu sezone 2010/11 na podlagi finančnih rezultatov in primerjav s prejšnjimi sezonami. Res pa je, da bi se utegnili ob koncu sezone 2010/11 zmanjšati prihodki kluba, saj jim drugo leto zapored ni uspel preboj v evropsko Ligo prvakov, kar bo posledično pomenilo manj prihodkov od prodaj vstopnic domačih tekem najelitnejšega evropskega tekmovanja, prav tako pa zaradi tega tudi manjšo medijsko pozornost po svetu.

2.5 Donosnost kapitala v klubih- kazalnik ROE

Dobičkonosnost podjetij ali klubov lahko merimo z več kazalniki. ROA (*angl: return on assets*) meri donosnost sredstev. Rezultat izražen v odstotkih nam pove, koliko enot dobička ustvari 100 enot sredstev. Pomemben je predvsem za vlagatelje glede donosov in seveda dividend, ki jih lahko pričakujejo. Nihče namreč ne bi rad vlagal v podjetja, ki dosegajo donose v višini obrestnih mer navadnih vlog na bankah, pač pa čim višje. ROI (*angl: return on investment*) pomeni razmerje med vloženim denarjem in zaslužkom, ki ga vloženi denar prinese. ROE (*angl: return on equity*) pa pomeni donosnost kapitala. Pri moji analizi klubov bom uporabil slednji kazalnik, predvsem zaradi razmerja med dobičkom in kapitalom, saj

nam rezultat izražen v odstotkih pove, koliko enot dobička ustvari 100 enot vloženega kapitala.

Tabela 3 nam prikazuje kazalnik ROE, ki se izračuna kot razmerje med dobičkom kluba, pri katerem sem upošteval menjave igralcev in kapitalom kluba. Pri kapitalu kluba lahko opazimo, da imata Manchester City in Chelsea iz sezone 2009/09 na 2009/10 visok porast letga. Vzrok temu je v zmanjšanju dolgov obeh klubov, saj sta oba lastnika dolgove uspela pretvoriti v kapital, Chelsea v vrednosti 434,3 milijona evrov, Manchester City pa 268,1 milijona evrov. Tako gre med klubi za precejšnja odstopanja v višini kapitala; od 32,9 milijona evrov pri Liverpoolu, do 868,4 milijona evrov pri Chelseaju. Posledično je tudi kazalnik ROE precej različen. Če poleg tega upoštevamo, da ima večina klubov izgubo in ne dobiček je rezultat tega v večini primerov negativen ROE. Pozitiven je samo pri Arsenalu in Manchester Unitedu, ki sta edina od šestih klubov, ki ob upoštevanju menjav igralcev prikazujeta dobiček. Največje negativno odstopanje pa prikazuje Manchester City, ki ima v sezoni 2009/10 za 148,4 milijona evrov izgube, kar pomeni 41,3 odstotni delež izgube glede na celotni kapital. Podobno situacijo ima tudi Chelsea, le da gre za 13,1 odstotni delež izgube glede na kapital, saj je celoten kapital v tem primeru precej višji. Pri Liverpoolu pa nas ne sme zavesti podatek ROE, saj gre v njihovem primeru za nizek kapital kluba, zato je tudi ROE najbolj negativen. Bistven problem pri klubih je predvsem nedoseganje dobička, saj bi moral biti kazalnik ROE v vsakem primeru pozitiven in čim višji, tako pa imata pozitiven ROE le dva od šestih največjih klubov v Angliji.

Tabela 3: Dobičkonosnost kapitala v klubih v sezonah 2008/09 in 2009/10

	Sezo na	Manchester United	Manchester City	Arsenal	Tottenham	Liverpool	Chelsea
ROE	2009/10	/	-0,41	0,22	-0,24	/	-0,13
	2008/09	0,09	-0,95	0,23	-0,31	-1,58	-0,09
Dobiček kluba/ izguba(v milijon €)	2009/10	/	-148,40	71,50	-20,80	/	-113,40
	2008/09	42,70	-86,40	52,50	-23,00	-52,10	-38,10
Kapital kluba/ delniški sklad(v milijon €)	2009/10	/	358,90	312,30	86,20	/	868,40
	2008/09	451,60	90,80	228,10	72,80	32,90	434,10

3 NOVA FINANČNA FAIR PLAY PRAVILA S STRANI UEFA

Glavni namen novih finančnih pravil, ki jih je sprejela UEFA, je predvsem to, da se zagotovi pravičnost in enakopravnost vsem klubom, omogoči nemoteno delovanje evropskih tekmovanj ter poveča finančna disciplina v klubih. V zadnjih letih je prišlo s strani bogatih posameznikov do prevzemov klubov, ki so sicer v preteklosti imeli težave z dolgi, po prevzemih pa so sledile velike investicije v klub, ne samo v pokritje teh dolgov, pač pa tudi velike investicije v samo infrastrukturo in pa predvsem v igralski kader. Tako so klubi, ki takšnih sredstev nimajo, v precej težjem položaju od bogatih lastnikov, ki svoja sredstva »trošijo« na nogometni tržnici in gospodarijo v finančnem vidiku. Na drugi strani pa imamo klube, ki že vrsto let spadajo med najboljše klube na svetu, na svojih računih pa imajo večstomilijonske dolge, ki pa bistvenih težav klubom niso povzročali.

Glavna lastnost novih pravil je, da posamezen klub ne bo smel zapraviti več kot zasluži v posamezni sezoni. Največji problem bo to predstavljalo predvsem klubom, katerih odhodki so višji od prihodkov. Ne moremo pa pričakovati takojšnjih sprememb, kajti klubi se ne bodo mogli tako hitro prilagoditi spremembam, tako se bodo pravila začela izvajati postopoma. Več o tem bom napisal v nadaljevanju diplomske naloge.

Michel Platini, predsednik Evropske nogometne zveze, je v intervjuju dejal, da so pri nastajanju teh pravil neposredno sodelovali z vsemi klubi in da cilj novih pravil ni, da bi klube kaznovali, pač pa, da bi jih zaščitili. Nova pravila so pomemben napredek v finančni stabilnosti, predvsem v finančni odgovornosti, saj bodo z njimi omogočili večjo enakopravnost med klubi. Prav tako pa bodo klubi, ki ne bodo spoštovali novih pravil, temu primerno upravičeno kaznovani. (Coerts, 2011)

3.1 Licenca

Za nastopanje kluba na določenem tekmovanju mora le-ta izpolnjevati licenčne pogoje tega tekmovanja. V skladu z licenčnimi predpisi je lahko prosilec za licenco nogometni klub, ki je pravna oseba, je član nacionalne nogometne zveze in mora imeti sedež na ozemlju te zveze, licenca pa pomeni uradno dovoljenje klubom s strani nogometnih zvez za nastopanje na določenih tekmovanjih. Pri tem se klube nadzoruje in analizira na podlagi licenčnih kriterijev in pravil ter se na podlagi tega klubom dovoli oziroma izda prepoved nastopanja. Nova pravila se nanašajo samo na evropska tekmovanja, na posamezne lige znotraj držav pa nimajo neposrednega vpliva, vsekakor pa bodo izboljšana finančna stanja klubov dolgoročno imela pozitiven učinek tudi na domača prvenstva. Poleg tega se nova pravila nanašajo le na finančni del pravil, obstajajo pa še športni, infrastrukturni, kadrovsko-administrativni in pravni kriteriji.

3.2 Kriteriji in pravila za dodelitev licence za nastopanje na evropskih tekmovanjih

3.2.1 Športni kriteriji

V razvoj mladih igralcev, investicije v mladinske akademije in izboljšanje infrastrukturnih pogojev za treniranje mlajših nogometnih selekcij bogati klubi trenutno ne vlagajo veliko, saj so bolj osredotočeni v nakupe igralcev, ki so kvalitetni in ki lahko takoj pripomorejo klubu. Tako bodo klubi morali na tem področju pokrivati naslednje zahteve, kot so cilji in razvojna filozofija mladinskih selekcij, točno določena organizacijska struktura, ustrezna izobrazba zaposlenih, ustrezna infrastruktura za treniranje mladinskih selekcij, ustrezen proračun in ostalo. Klubi morajo igralcem zagotoviti letne zdravniške preglede, po katerih dobijo dovoljenje za igranje, vsi igralci, tudi mladinci, starejši od 10 let, morajo biti ustrezno registrirani in imeti podpisano pogodbo s klubom, v katerem trenirajo. (Uefa club licensing and financial fair play regulations, edition 2010, 2010, str. 14-15)

3.2.2 Pravni in Infrastrukturni kriteriji

Pravni kriteriji so temeljne sestavine ustanovitve klubov, ki morajo biti vpisani v javni register, poleg tega pa morajo nuditi na voljo vso dokumentacijo in izjave, ki se tičejo kluba. Velikost in primernost stadiona morata biti v skladu z določili UEFA in morata izpolnjevati pogoje za tekmovanja na evropskih tekmovanjih. Poleg tega mora imeti vsak klub ustrezno infrastrukturo za normalno opravljanje treningov skozi celo leto, tako članov kot mladinskih selekcij, imeti pa mora tudi ustrezno zdravstveno službo. (Uefa club licensing and financial fair play regulations, edition 2010, 2010, str. 16, 22-23)

3.2.3 Administrativno-kadrovski kriteriji

Za nemoteno opravljanje dnevnih nalog morajo imeti kandidati za licence dovolj veliko število kvalificiranega osebja, direktorjev, trenerjev, zdravniškega osebja in ustrezno varnostno službo, ki skrbi za red in mir na stadionih. (Uefa club licensing and financial fair play regulations, edition 2010, 2010, str. 17-21)

3.2.4 Finančni kriteriji

Prav na finančnem področju je UEFA sprejela dodatna pravila, ki naj bi v prihodnosti izboljšala finančno stanje klubov in s pomočjo sankcij prisilila vodstva klubov k bolj racionalni potrošnji finančnih sredstev. Nova pravila vsebujejo naslednje tri temeljne zahteve:

1. Bistvena zahteva je, da klubi ne bodo smeli zapraviti več, kot so zaslužili v posamezni sezoni.
2. Med sezono klubi ne bodo smeli imeti zapadlosti plačil do ostalih klubov, zaposlenih ali socialnih in davčnih uprav.

3. Klubi bodo morali dovoliti dostop in nuditi vse finančne informacije, s katerimi bodo zagotavljali (ne)izpolnjevanje klubskih obveznosti v prihodnosti.

Za zagotavljanje, spremljanje in ocenjevanje finančnih podatkov s strani klubov bo odgovoren neodvisen finančni nadzorni odbor, katerega predsednik je Jean-Luc Dehaene. Glavni cilji novih zahtev po finančni stabilnosti so povečati disciplino in racionalnost nogometnih klubov pri upravljanju s financami, zmanjšati pritisk na vsakoletno povečevanje plač igralcev ter odškodnin pri prestopih igralcev, spodbujati klube v tekmovanju za doseganje čim višjih prihodkov, spodbujati dolgoročne investicije v mladinske ekipe ter infrastrukturo, omogočati dolgoročen obstoj evropskih klubskih tekmovanj ter da klubi v prihodnosti pravočasno poravnajo svoje obveznosti. (Financial fair play, 2009)

3.3 Delovanje in potek novih pravil

Tabela 4 nam prikazuje, katere sezone oziroma obdobja bodo upoštevana pri obravnavanju klubov in (ne)izpolnjevanjem pogojev ter novih pravil. Prvo obdobje, ko začnejo veljati nova pravila, se bo začelo z 2013/14, ki pa bo vključevalo letna finančna poročila s sezon 2011/12 ter 2012/13, naslednje obdobje bo 2014/15, ki bo vključevalo finančne podatke s sezon 2011/12 do 2013/14 itd. Ena izmed glavnih zahtev novih pravil, da posamezen klub ne bo smel zapravljati več sredstev, kot jih pridobi, pa bo uveljavljena postopoma, z namenom, da se zagotovi dovolj časa za prilagoditev klubov na spremembe. Postopna prilagoditev pa tudi dovoljuje minimalno dovoljeno izgubo v določenem obdobju. V prvem obdobju 2013/14, ki vključuje sezoni 2011/12 in 2012/13, bo tako posamezen klub lahko imel skupno izgubo v višini 45 milijonov evrov, oziroma na posamezno sezono 22,5 milijona evrov. Ta meja pa se bo z leti postopoma nižala in v obdobju 2017/18 dovoljevala le še 30 milijonov evrov skupne izgube v 3 letih.

Tabela 4: Obdobja in dovoljene izgube pri novih finančnih pravilih

OBDOBJE SPREMLJANJA	ŠTEVILO LET	SEZONE	DOVOLJENE IZGUBE
Obdobje spremljanja 2013-14	2 leti	2011-12, 12-13	€45m (€22,5m/ letno)
Obdobje spremljanja 2014-15	3 leta	2011-12, 12-13, 13-14	€45m (€15m/ letno)
Obdobje spremljanja 2015-16	3 leta	2012-13, 13-14, 14-15	€30m (€10m/ letno)
Obdobje spremljanja 2016-17	3 leta	2013-14, 14-15, 15-16	€30m (€10m/ letno)
Obdobje spremljanja 2017-18	3 leta	2014-15, 15-16, 16-17	€30m (€10m/ letno)

Vir: Harris, N., 2011, REVEALED: Why Chelsea don't fear Uefa FFP.

Poleg dovolitve minimalne izgube pa je v novih pravilih za klube dovoljena tudi naslednja predpostavka, in sicer v prvih dveh obdobjih nadzora (2013/14 in 2014/15) bodo lahko klubi odpisali določene stroške, oziroma le-ti ne bodo vključeni v finančno upoštevanje in si bodo tako lahko znižali skupne odhodke in popravili poslovni izid. To velja za stroške plač igralcev in osebja, ki imajo z določenim klubom podpisano pogodbo pred 1. junijem 2010. (Harris, 2010)

Tako bodo imeli klubi, ki imajo trenutno zelo visoke stroške za plače igralcev in zaposlenih, to sta predvsem Chelsea in Manchester City, omogočeno podaljšano dobo za prilagajanje na nova pravila, saj ima večina igralcev v klubih podpisane pogodbe pred predpisanim rokom. Tako je na nek način razumljivo, zakaj določeni klubi kljub temu, da se zavedajo novih pravil, še naprej kupujejo igralce in si z visokimi odškodninami in plačami igralcev še povečujejo stroške. Vendar gre pri tem le za začasno omilitev pravil, saj se bodo od obdobja 2015/16 naprej upoštevale vse finančne predpostavke, vključno z vsemi stroški in odhodki, ki jih ima posamezen klub in bo moralo prej ali slej v takšnih »zapravljivih« klubih priti do sprememb. Zato je v vsakem primeru za klube bolje, da čim prej začnejo misliti na finančno odgovornost od leta 2015/16 dalje, kajti v primeru nereagiranja, si bodo v kratkem času le s težavo

popravili finančno stanje, ali pa bo prišlo do dramatičnih razprodaj igralcev in lastnine kluba in s tem do bistvene oslabitve kluba v tekmovalnem in konkurenčnem smislu. (Financial Fair Play Regulations are approved, 2010, str.85/ 2ii)

Potrebno je še dodati, da so v pravilniku določene stvari nejasno definirane, kot na primer, da bo UEFA do minimalnih prekoračitev skupne izgube v prvih obdobjih prizanesljiva in bo tako klubom kljub vsemu omogočala udeležbo na evropskih tekmovanjih, če bodo le prikazali finančni napredek glede na prejšnje sezone, kar lahko pripelje do tega, da bodo različno obravnavali posamezne klube, na podlagi pravilnika pa se noben klub ne bo mogel pritožiti, če bodo do določenega kluba bolj prizanesljivi kot do drugega. (Financial Fair Play Regulations are approved, 2010, str. 85/ 2i)

Od sezone 2015/16 pa s strani UEFA popustljivosti do grešnikov ne bo več in bodo vsi klubi enakopravno obravnavani. Pa vendar se lahko poraja vprašanje, zakaj predstavniki UEFA ne poostrijo pravil in intenzivno zahtevajo od klubov takojšnje spremembe? Pri tem moramo vedeti, da so evropska tekmovanja popolnoma ločena in posebej organizirana od nogometnih lig znotraj posameznih držav. Tako bi lahko klubi v primeru poostrenih pravil skupinsko odstopili od evropskih tekmovanj in ločeno organizirali svoje tekmovanje, kar bi pomenilo konec tekmovanj pod okriljem UEFA, česar pa si ne morejo in ne bodo privoščili. Zato je tudi pričakovan previden nastop in postopno uvajanje sprememb.

Organ, ki bo odgovoren za nadzor finančnega stanja v klubih, pa lahko od določenih klubov dodatno zahteva vpogled in obrazložitev dolga, ki ga ima posamezen klub, možnosti izplačil tega dolga, kdo so upniki in podobno. Kot je zapisano v finančnih pravilih (Financial Fair Play Regulations are approved, 2010, str. 84/ e), morajo klubi glede dolga priložiti naslednje podatke. Ena izmed zahtev je višina dolga v odnosu do zaslužkov in velikosti premoženja za zavarovanje terjatev, dobičkonosnost v primerjavi s stroški odplačevanja dolgov in pa sposobnost pokrivanja in odplačevanja tako obresti kot glavnice dolga. V tem primeru nadzorni odbor preuči, ali ima klub dovolj velika sredstva, oziroma če zadovoljivo izpolnjuje pogoje za izplačevanje dolga. Pri tem ima od obravnavanih klubov največ težav Manchester United, ki kljub temu, da dosega dobiček, ves ta denar potroši za odplačevanje visokih obresti. Če ne bo prišlo do prevzema kluba, bodo morali dolg izplačevati še dolga leta, glede na to, da bodo pravila in finančni pogoji vsako leto bolj strogi, pa bi se utegnilo zgoditi, da bo imel Manchester United s tem velike težave v prihodnosti. Kljub temu bo tako posamezen klub lahko imel dolg, pomembno je, da ga bo redno odplačeval in da se le-ta ne bo povečeval. Poleg tega bo UEFA še vedno dovolila tudi finančne injekcije bogatih lastnikov, ki pa bodo morale biti namenjene razvoju mladih igralcev ali pa klubski infrastrukturi, kot so investicije v stadion, igrišča za treninge in ostalo.

3.4 Finančno stanje klubov v primerjavi z novimi pravili

Na podlagi analize finančnih podatkov med šestimi največjimi klubi v Angliji, v skladu z novimi finančnimi pravili, sem prišel do pomembnih zaključkov.

Pri Manchester Unitedu je poslovanje v zadnjih letih konstantno z minimalnim dobičkom, poleg tega pa tudi dosegajo visoke prihodke, stroške pa imajo pod kontrolo. Čeprav se potihoma nadejajo prevzemu kluba, ki bi izbrisal težave z dolgovi, pa kljub temu, če do prevzema ne pride, v naslednjih letih ne bi smeli imeti težav z doseganjem ustreznih licenčnih pogojev. Predvsem bodo pomembna naslednja 3-4 leta, pri katerih v primeru rednih uvrstitev na prva tri mesta v Premier ligi ne bo bistvenih težav, saj ne bi prišlo do izpada prihodkov od nastopov na evropskih tekmovanjih. Problem bi nastal, če teh uvrstitev ne bi dosegali in bi se lahko letno poslovanje končalo z izgubami, posledično lahko presežejo mejo 45 milijonov evrov izgube, s čimer bi izgubili pravico nastopanja na vseh evropskih tekmovanjih, kar pa bi imelo še večje posledice za naslednje sezone. Vendar je v skladu z rezultati zadnjih 15 let, v katerih so se venomer uvrščali na prva tri mesta v ligi, pričakovati konstantne rezultate tudi vnaprej in s tem tudi zadostno izpolnjevanje pogojev in novih finančnih pravil za nastopanje na evropskih tekmovanjih. Težave utegnejo nastopiti le pri višini dolga, ki so si ga pridelali, o čemer pa sem že pisal pri finančnih pravilih.

Velika razsipnost z denarjem lastnikov klubov Chelsea in Manchester Cityja pa bi lahko imela za posledico velike težave v doseganju licenčnih pogojev v prihodnosti. Oba kluba imata namreč bistveno previsoke odhodke v primerjavi s prihodki, predvsem po zaslugi visokih stroškov za stroške osebja. Jasno je, da s takšno politiko vodenja kluba ne bodo mogli nastopati na evropskih tekmovanjih v sezonah, ko začnejo veljati nova pravila. Zagotovo bo prišlo do velikih sprememb znotraj klubov, saj si lastnika ne bosta mogla privoščiti neigranja v Evropi. Glavni cilj Manchester Cityja je vsekakor čim višja uvrstitev v Premier ligi in posledično uvrstitev v Ligo prvakov, s čimer bi si bistveno povečali prihodke, poleg tega bi na račun evropskih tekmovanj pridobili nove sponzorje, kar bi prav tako povečalo prihodke. Brez teh rezultatov se praktično ne bodo mogli izogniti prepovedi nastopanja na evropskih tekmovanjih, saj enostavno ne bodo imeli dovolj sredstev, s čimer bi zadostili pogojem UEFA. Tudi za Chelsea velja podobno, s tem da oni že dosegajo konstantne rezultate in lovorike, njihov problem je preveliko odstopanje stroškov za plače nogometašev do drugih klubov, posledično bodo v vsakem primeru morali najkasneje do sezone 2015/16 zmanjšati ekipo in s tem odhodke kluba znižati na zadovoljivo in sprejemljivo raven.

Liverpool je trenutno z novim lastništvom v prehodnem obdobju, pritek denarja je namreč klub rešil visokih dolgov in vzpostavil stabilnost, poleg tega pa tudi povrnil zaupanje sponzorjev in predvsem gledalcev v boljšo prihodnost. Zelo pomembne bodo naslednje 2-3 sezone, saj lahko storijo podobno napako, kot so jo storili v Chelseaju in Manchester Cityju, velike investicije v igralce, visoke plače igralcem, nagrade za uspešnost, lahko pa s pametno finančno strategijo pridejo do dolgoročne stabilnosti v skladu z novimi pravili. Prav v tem pogledu ima Liverpool prednost, saj so bila nova pravila sprejeta že pred prevzemom in tako so se lahko lastniki že takrat prilagodili spremembam v finančni strukturi. Liverpool bo tako z novim lastništvom in zdajšnjo politiko poslovanja uspešno izpolnjeval licenčne kriterije.

Najbolj zadovoljivo stabilnost pa v Angliji predstavljata kluba Tottenham in Arsenal. Tottenham se sicer po prihodkih ne more primerjati z ostalimi najmočnejšimi klubi v Angliji,

pa vendar dosegajo konstantne rezultate, dolgovi so večinoma dolgoročne oblike in se redno letno odplačujejo. Arsenal je odplačal še zadnje dolgove za investicijo na prejšnjem stadionu v vrednosti 183,1 milijona evrov, edini preostali dolg povezan z izgradnjo zdajšnjega stadiona, pa bo odplačeval do leta 2021 z ugodno obrestno mero. Dosegajo tudi konstanten dobiček in visoke letne prihodke, poleg tega veliko sredstev vlagajo tudi v mladinsko ekipo, ki bo imela v prihodnosti velik pomen. Tako velja Arsenal za klub, ki bo imel z zdajšnjim vodenjem kluba najmanj težav s prilagajanjem na nova pravila.

SKLEP

Večina angleških klubov bo morala še veliko truda vložiti v prilagajanje na spremembe in nova pravila, UEFA jim je za to omogočila dovolj časa, kljub temu pa se poraja dvom do klubov, kot sta Manchester City in Chelsea, ali se v zadostni meri zavedata posledic neizpolnjevanja pravil, morda pa imata v rokavih pripravljene skrite poteze, s katerimi bosta kluba prepričala evropske nadzorne organe, da si v prihodnosti zaslužita igranje na prestižnih evropskih tekmovanjih.

LITERATURA IN VIRI

1. *A History of The Premier League*. (b.l). Najdeno 24. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.premierleague.com/page/History>
2. *Annual Report 2009/10*. (2010). Najdeno 22. Aprila 2011 na spletnem naslovu <http://annualreport.mcfc.co.uk/reports.htm#open>, (Financial review/ Group profit and loss account)
3. *Annual report 2010*. (2010). Najdeno 22. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://asp-gb.secure-zone.net/v2/index.jsp?id=735/909/1734&lng=en>
4. *Annual report and financial statements for the year ended 30 June 2009*. (2009). Najdeno 20. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.easyflip.co.uk/mufcaccounts/book.html>
5. Barrett, T. (2010, maj). *Liverpool pile up losses as group debts soar to £473m*. Najdeno 24. aprila 2011 na spletnem naslovu http://www.timesonline.co.uk/tol/sport/football/premier_league/liverpool/article7120084.ece
6. Bilal, A. (2006, junij). Football transfer fee record. Najdeno 18. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://soccerlens.com/football-transfer-fee-records/84/>
7. Blatter, J. (b.l). FIFA Brand - Our commitment. Najdeno 18. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.fifa.com/aboutfifa/federation/mission.html>
8. *Broadcasting models – TV Times*. (2011). Najdeno 17. aprila 2011 na spletnem naslovu http://www.deloitte.com/view/en_GB/uk/industries/sportsbusinessgroup/sports/football/deloitte-football-money-league-2011/1cf28c129dff210VgnVCM2000001b56f00aRCRD.htm
9. *BSkyB snatches Setanta TV rights*. (2009, februar). Najdeno 19. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/7875478.stm>
10. Chan, M. (2010, julij). Analysis, Business of Football, Transfers. *9 factors to determine a football players transfer value-Kaka & Cristiano Ronaldo- comparison to US sports*. Najdeno 18. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.arsenalreview.co.uk/2009/07/9-factors-to-determine-football-transfer-value-fee-kaka-ronaldo-adebayor/>
11. Coerts, S. (2011, januar). *Financial fair play rules necessary for football's future – Michel Platini*. Najdeno 26. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.goal.com/en-gb/news/2896/premier-league/2011/01/11/2300392/financial-fair-play-rules-necessary-for-footballs-future>
12. *Deloitte Annual Review of Football Finance*. (2010, junij). Najdeno 20. aprila 2011 na spletnem naslovu http://www.deloitte.com/assets/Dcom-UnitedKingdom/Local%20Assets/Documents/Industries/Sports%20Business%20Group/UK_SBG_ARFF2010_Highlights.pdf

13. Ducker, J. & Power, H. (2010, januar). Glazer family buys time as Manchester United bond issue raises £500m. Najdeno 20. aprila 2011 na spletnem naslovu http://www.timesonline.co.uk/tol/sport/football/premier_league/manchester_united/article6997726.ece
14. Duff, A. (2006, november). *Real Madrid Agrees to Sell TV Rights for \$1.4 Billion*. Najdeno 20. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=newsarchive&sid=a70wwh.OAetI&refer=europe>
15. Fifield, D. (2009, december). *Roman Abramovich turns £340m of debt into equity as Chelsea loss falls*. Najdeno 24. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.guardian.co.uk/football/2009/dec/30/roman-abramovich-chelsea-debts-accounts>
16. *Financial fair play*. (2009, september). Najdeno 26. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.uefa.com/uefa/footballfirst/protectingthegame/financialfairplay/index.html>
17. *Financial Fair Play Regulations are approved*. (2010, maj). Najdeno 26. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.uefa.com/uefa/aboutuefa/organisation/executivecommittee/news/newsid=1493078.html>
18. Fox, B. (2010, oktober). Football's financial crisis. Najdeno 17. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2010/oct/02/football-premier-league-debt?INTCMP=SRCH>
19. Harris, N. (2006, april). The average salary of a Premiership footballer in 2006. Najdeno 20. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.independent.co.uk/sport/football/news-and-comment/163676000-the-average-salary-of-a-premiership-footballer-in-2006-473659.html>
20. Harris, N. (2010, oktober). ANALYSIS: Why Manchester City face a struggle to avoid European ban. Najdeno 23. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.sportingintelligence.com/2010/10/08/analysis-why-manchester-city-face-a-struggle-to-avoid-european-ban-081003/>
21. Harris, N. (2011, februar). REVEALED: Why Chelsea don't fear Uefa FFP. Najdeno 25. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.sportingintelligence.com/2011/02/01/revealed-why-chelsea-dont-fear-uefas-ffp-rules-wages-dont-count-for-first-two-years-010205/>
22. Harris, N. (2011, marec). The £1.4bn match: Why soccernomics says Chelsea and Manchester City should be in two-horse race for title. Najdeno 23. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.sportingintelligence.com/2011/03/20/the-1-4bn-match-why-soccernomics-says-that-chelsea-and-manchester-city-should-be-in-a-two-horse-race-for-the-title-200301/>
23. Harwood, J. (2010, januar). Manchester City owner writes off club's £305 debt. Najdeno 23. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.thefirstpost.co.uk/58015,sport,football,manchester-city-owner-sheikh-mansour-writes-off-clubs-305-debt-mancini>
24. *Honours list*. (b.l.). Najdeno 22. aprila 2011 na spletnem naslovu http://www.tottenhamhotspur.com/history/history_honours.html

25. Honours. (b.l). Najdeno 24. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.liverpoolfc.tv/history/honours>
26. *How the Hillsborough disaster happened.* (2009, april). Najdeno 19. aprila 2011 na spletnem naslovu http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/7992845.stm
27. Jones, D. (2011). Deloitte Football Money League 2011. Najdeno 17. Aprila 2011 na spletnem naslovu http://www.deloitte.com/assets/Dcom-UnitedKingdom/Local%20Assets/Documents/Industries/Sports%20Business%20Group/UK_SBG_DFML2011.pdf
28. L'Etang, J., & Pieczka, M. (2006). *Public relations: critical debates and contemporary practice* (str. 224). New Jersey: Lawrence Erlbaum associates Inc.
29. Liverpool FC sold to NESV. (2010, oktober). Najdeno 24. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.liverpoolfc.tv/news/liverpool-fc-sold-to-nesv>
30. *Manchester City Make Yaya Toure The Highest-Paid Premier League Player In History – Report.* (2010, julij). Najdeno 22. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.goal.com/en/news/9/england/2010/07/04/2009418/manchester-city-make-yaya-toure-the-highest-paid-premier>
31. Morrow, S. (2006). Impression management in football club financial reporting. Stirling. Najdeno 17. aprila 2011 na spletnem naslovu <https://dspace.stir.ac.uk/bitstream/1893/2249/1/Impression%20management%20in%20football%20club%20financial%20reporting.pdf>, str. 5
32. *NESV officially changes name to Fenway Sports Group.* (2011, marec). Najdeno 25. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.liverpoolfc.tv/news/media-watch/nesv-officially-changes-name-to-fenway-sports-group>
33. *OFFICIAL: Manchester City Complete Signing Of Edin Dzeko From Wolfsburg For €32.5m.* (2011, januar). Najdeno 24. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.goal.com/en-us/news/69/transfer-zone/2011/01/07/2295161/official-manchester-city-complete-signing-of-edin-dzeko-from>
34. Paavan, S. (2010, marec). Lionel Messi- Worlds highest earning football player in the world. Najdeno 18. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.worldamazingrecords.com/2010/03/lionel-messi-worlds-highest-earning.html>
35. Palomino, F., Rigotti, L., & Rustichini, A. (1999, april). Skill, strategy and passion: an empirical analysis of soccer. Najdeno 28. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=3806>
36. *Partners.* (2011, maj). Najdeno 19. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.premierleague.com/page/Partners/0,,12306,00.html>

37. *Premier league annual report 2008/09*. (2010). Najdeno 21. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://cde.cerosmedia.com/1F4aaa54da8d35d012.cde>
38. Rapp, M. (2004, maj). Explaining the Bankruptcy 'Crisis' in English Football. Najdeno 19. aprila 2011 na spletnem naslovu http://economics.stanford.edu/files/Theses/Theses_2004/Rapp.pdf
39. Roxborough, S., & Jones, B. (2010, julij). World Cup finale draws 700 million viewers. Najdeno 18. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.reuters.com/article/2010/07/13/us-football-idUSTRE66C0ZV20100713>
40. *Shock takeover at Manchester City*. (2008, maj). Najdeno 21. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/sport/football/article1632813.ece>
41. Simmons, R. & Walker, I. (2010). Can Subsidies Help Buy Success? Revenue Sharing in English Football. Najdeno 27. aprila 2011 na spletnem naslovu http://books.google.si/books?id=Lh7tPTtYeIUC&pg=PA171&dq=Can+Subsidies+Help+Buy+Success?+Revenue+Sharing+in+English+Football++Rob+Simmons+and+Ian+Walker&hl=sI&ei=T5zHTdLYEs3Jswa1sJV0&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CCcQ6AEwAA#v=onepage&q=Can%20Subsidies%20Help%20Buy%20Success%3F%20Revenue%20Sharing%20in%20English%20Football%20%20Rob%20Simmons%20and%20Ian%20Walker&f=false
42. *Statement of accounts and annual report 2009/10*. (2010). Najdeno 22. aprila 2011 na spletnem naslovu http://www.arsenal.com/assets/_files/documents/sep_10/gun__1285660177_Arsenal_Holdings_plc_Annual_Re.pdf
43. *Team history*. (b.l.). Najdeno 23. aprila 2011 na spletnem naslovu <http://www.chelseafc.com/page/TeamHistory/0,,10268~1800276,00.html>
44. The global 2000. (2010, april). Najdeno 19. aprila 2011 na spletnem naslovu http://www.forbes.com/lists/2010/18/global-2000-10_The-Global-2000_Rank.html
45. Turnbull, C. (2011, februar). Chelsea Captain John Terry: Signing Fernando Torres & David Luiz A Huge Statement For The Club. Najdeno 23. aprila 2011 an spletnem naslovu <http://www.goal.com/en/news/9/england/2011/02/02/2334860/chelsea-captain-john-terry-signing-fernando-torres-david>
46. *Uefa club licensing and financial fair play regulations, edition 2010*. (2010, maj). Najdeno 26. aprila 2011 na spletnem mestu http://en.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/Clublicensing/01/50/09/12/1500912_DOWNLOAD.pdf
47. *US pair agree Liverpool takeover*. (2007, februar). Najdeno 24. aprila 2011 na spletnem mestu <http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/teams/l/liverpool/6323037.stm>

PRILOGA 1

FINANČNI PODATKI ŠESTIH NAJVEČJIH KLUBOV V ANGLIJI V SEZONAH 2008/09
IN 2009/10

	SEZONA	MANCHESTER UNITED	CHELSEA	LIVERPOOL	TOTTENHAM	MANCHESTER CITY	ARSENAL
Leto nastanka		1878,0	1905,0	1892,0	1882,0	1887,0	1886,0
Povprečno št. gledalcev na tekmo	2009/10	74864,0	41423,0	42864,0	35794,0	45513,0	59927,0
Lastnik kluba/Lastniški delež		Glazer family/100%	Roman Abramovich/100%	New England Sports Ventures/100%	Joe Lewis/85% Michael Ascroft/4%	Mansour bin Zayed Al Nahyan/100%	Stan Kroenke/29,9% Alisher Usmanov/26%
Prihodki kluba(v mio €)	2008/09	326,8	242,3	217,0	132,7	102,1	264,2
	2009/10	349,8	255,9	225,3	146,3	153,4	273,3
Odhodki kluba v mio € brez menjav igralcev (z menjavami igralcev)	2008/09	271/ 284,1	294,4/ 280,4	253,3/ 279,0	111/ 155,7	141,5/ 188,5	215,2/ 211,7
	2009/10	ni podatkov	342,8/ 369,3	ni podatkov	119,6/167,1	221/ 301,8	218,4/ 201,8
Vrednost dolga kluba(v mio €)	2008/09	821,0	397,8	556,8	94,3	269,5	470,0
	2009/10	687,1	0,0	ni podatkov	105,9	49,8	326,2
Dobiček/izguba kluba(v mio €) pred obrestmi in davki (po menjavi igralcev)	2008/09	55,3/ 42,7	-52,1/ -38,1	-36,3/ -52,1	21,6/ -23,0	-39,4/ -86,4	48,9/ 52,5
	2009/10	ni podatkov	-86,9/ -113,4	ni podatkov	26,7/ -20,8	-67,6/ -148,4	54,9/ 71,5